

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי

פרשת ויצא

תשפ"ד

(שנה ז', גליון מס' 317)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

פרשת ויצא התשפ"ד

"נכנס יין יצא סוד"

א. "ויצא יעקב מבאר שבע, וילך חרנה. ויפגע במקום, וילן שם כי בא השמש, ויקח מאבני המקום וישם מראשיתו, וישכב במקום ההוא. ויחלם, והנה סלם מצב ארצה - וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו. והנה יהנה נצב עליו, ויאמר, אני יהנה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק, הארץ אשר אתה שכב עליה - לך אתננה ולזרעך. והנה זרעך פעפר הארץ, ופרצת גמה וקדמה וצפנה ונגבה, ונברכו בך כל משפחת האדמה, וברעך. והנה אנכי עמך, ושמרתיך בכל אשר תלך, והשבתיך אל האדמה הזאת, כי לא אעזבך - עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך. וייקח יעקב משנתו, ויאמר, אכן יש יהנה במקום הזה, ואנכי לא ידעתי. ויבא ויאמר, מה נזרא המקום הזה, אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים", (בראשית, כח, י" - יז').

ב. רבינו "בעל הטורים" זיע"א, הביא בעניין חלומו של יעקב אע"ה, מספר פרפראות וגימטריות, ונביא בזה ד' מהם:

א. מילת "חלם", עולה בגימטריא למניין 78,

וכמו כן, המילים "זה נבואה", עולים בגימטריא למניין זה.

והדבר צריך ביאור:

איזה נבואה נאמרה לו בחלום זה?

ב. מילת "סלם", עולה בגימטריא למניין 130,

וכמו כן, המילים "זה כסא הכבוד", עולים בגימטריא למניין זה.

והדבר צריך ביאור:

מה בא להורות לנו בזה?

ג. מילת "סלם", היא גם אותיות מילת "סמל",

להורות ליעקב אע"ה, שבניו יהיו עובדי אלילים.

והדבר צריך ביאור :

מה בא להורות לנו בזה ?

ד. מילת "סלם", עולה בגימטריא למניין 130,

וכמו כן, מילת "סיני", עולה בגימטריא למניין זה.

ללמדך, שהקדוש ברוך הוא, הראה ליעקב אע"ה, את מעמד הר סיני ¹.

והדבר צריך ביאור :

לשם מה, הראה לו הקדוש ברוך הוא, את מעמד הר סיני ?

ג. ידועים ומפורסמים דברי רבותינו ז"ל ² :

"עד שלשה דורות לא פסקה זוהמא מאבותינו,

אברהם - הוליד את ישמעאל,

יצחק - הוליד את עשו,

יעקב - הוליד י"ב שבטים, שלא היה בהן שום דופי",

והיינו :

שכל הזוהמא שקיבל אברהם אע"ה מאבותיו, התנקתה לגמרי, רק ביעקב אע"ה,

ולפיכך, רק הוא יכל להוליד את יב' השבטים -

אשר זרעם אחריהם, זכו לעמוד על הר סיני, ולקבל את התורה הקדושה - תורת חיים.

והנה, בעניין אותה הזוהמא - שהיא חטא אדם הראשון, ידועים דברי ה"זוהר הקדוש" בכמה וכמה מקומות ³, שהיו האבות הקדושים, צריכים לעבור בירור

¹ וכן כתבו בעלי התוספות - ב"דעת זקנים".

² שבת, קמו' ע"א.

³ חלק א', דף נב' ע"ב.

חלק ג', דף קיא' ע"ב.

אחר בירור, בכדי להסיר מהם את הזוהמא, ובכדי להביא לעולם יב' שבטי י-ה,
וזה לשון קודשו ב"תיקוני הזוהר"⁴ :

"וְדָא הָוָה חֲטָא דְחָוָה, דְּהָטִיל בָּהּ נְחֹשׁ זִוְהָמָא, דְּאִיהוּ עוֹפְרָת דְּאֲתַעְרַב בְּטַפָּה
(נוסחאות אחרות: בכספא) חוֹרָא כְּסָפָא מְזִיקָק.
וְלֹא אֲתַדְכִּי זִוְהָמָא מְנִיָּה, עַד דְּאֲתָא אַבְרָהָם וְעָאֵל בְּנוֹרָא, וְאֲתַלְבֵּן כְּסָפָא,
וְנַפִּיק עוֹפְרָת לְבָר, דְּאִיהוּ יִשְׁמַעְאֵל.
וְאֲתַמַּר, בְּאָדָם, מוֹשֵׁד בְּעַרְלָתוֹ הָוָה,
אֲתַעְרַב עַרְבוּבָא בְּדַהֲבָא, אֲצִטְרִיף בְּיַצְחָק,
וְאֲפִיק זִוְהָמָא לְבָר, וְדָא עֲשׂו.
בְּיַעֲקֹב נַח, וְאֲשֶׁתְרֵשׁ, וְאֲפִיק תּוֹלְדִין,
וְאֲתַרְבִּי עַץ הַחַיִּים בְּעַנְפוֹי וְשֶׁרְשׁוֹי"⁵.

⁴ תיקון ע', דף קכח' ע"ב.

⁵ ותרגום דברי הקדושים, על פי ביאור "מתוק מדבש" - להגה"ק רבינו דניאל פריש זיע"א:

וכעין זה, היה חטאה של חוה, שהטיל בה הנחש זוהמא, שהיא דומה לעופרת, שנתערבה בטיפה לבנה
של זרע קודש של אדם הראשון,
שהיה נקי כמו כסף מזוקק, ואז נדבקה זוהמת הנחש גם באדם הראשון.
ולא נטהרה הזוהמא ממנו, עד שבא אברהם ונכנס באש, ונתלבן הכסף,
דהיינו, שנתברר הטוב, שהוא סוד החסד,
ויצא העופרת לחוץ, שהוא ישמעאל,
ובו נכללה, הזוהמא של החסד.
ונאמר באדם הראשון (סנהדרין, לח' ע"ב), שהמשיך עליו הקליפה והזוהמא, הנקראת ערלה,
ובזה, נתערב תערובת בזהב,
דהיינו, שנתערבה הקליפה, בבחינת הגבורה דקדושה,
וזה נצטרף ביצחק שהיה בגבורה, והוציא את הזוהמת הגבורה לחוץ, וזהו עשיו.
ביעקב, נח ונתקן אדם הראשון, ונשרש בו,

ועל פי זה, אפשר לבאר כמין חומר, את מאמר רבותינו ז"ל⁶ :

"שופריה דיעקב אבינו, מעין שופריה דאדם הראשון",

שכן, לאחר התיקון והבירור, היה זיו איקונין של יעקב אע"ה נקי ובר מן החטא, כפי שהיה אצל אדם הראשון קודם החטא.

והנה, כתבו רבותינו המקובלים זיע"א⁷ :

ש-משה רע"ה, השלים לגמרי את אותו התיקון⁸,

וזה, נרמז באמצעות שמו⁹ -

שכן, האות "ש" שבתוך שם משה, שיש בה ג' ראשים, מרמזת, על ג' האבות הקדושים.

והאותיות "מה" שבתוך שם משה, מרמזים על אדם הראשון, אשר תיקנו משה רע"ה,

שכן, הגימטריא של שמו "אדם", עולים כמניין "מה".

ולהלך יתבאר בזה עוד.

ד. על מאמר הכתוב¹⁰, "ויחלם, וְהִנֵּה סֶלֶם מְצָב אַרְצָה - וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמַיִמָה, וְהִנֵּה מְלֶאכִי אֱלֹהִים עֹלִים וְיִרְדִּים בּוֹ", כתב הגה"ק בעל "שפתי כהן" זיע"א¹¹ :

לכן אמרו חז"ל (בבא מציעא, פד' ע"א), 'שופריה דיעקב, מעין שופריה דאדם הראשון',

ועל ידי יעקב, נתגדל העץ החיים, שהוא סוד התפארת,

בענפיו, שהם יב' גבולי אלכסון שבתפארת, ששם שורשי נשמות של יב' שבטים,

ושורשיו של יעקב, למעלה בחכמה העליונה, בסוד, ישראל עלה במחשבה.

⁶ בבא מציעא, פד' ע"א.

⁷ "עץ חיים", (שער מ', פרק ו').

⁸ "ליקוטי תורה", (בראשית, ד"ה "הנחש השיאני").

⁹ כן כתב הגה"ק בעל "בן לאשרי - ברכה משולשת" זיע"א (פרשתו, עמוד לז').

¹⁰ בראשית, כח' - יב'.

"ראה שהוא תכלית הבריאה, ויש לו חלק למעלה, והוא הנשמה שבו,
אם כן, יש בו חלק בעליונים, ויש בו גם כן חלק למטה עם התחתונים,
אם כן, הוא מחבר שני עולמות, מטה ומעלה.
וזהו 'והנה סלם מצב ארצה', ראשי תיבות בגימטריא 'זה הגוף' - עם הכולל ¹².
'וראשו מגיע השמימה' - בגימטריא 'הנשמה' ¹³.
'והנה מלאכי אלהים' - זה הרוח, שנאמר ¹⁴, 'עשה מלאכיו רוחות'.
אם הוא צדיק, עולים עמו, שיש להם עילוי למעלה, שהרוח עולה ומביאה שפע
לגוף,
ואם הוא רשע, יורדים עמו, שאין מביא לגוף שפע, והוא נכרת מעמיו - שהם
הרוח והנשמה, שהיו עמיו כשהם אדוקים יחד, נשמה ורוח ונפש.
וכן 'נפש רוח ונשמה', בגימטריא 'תקשר דם' - עם הכולל ¹⁵.
'תקשר', בגימטריא אלף, שהוא א' ¹⁶,

¹¹ לרבינו מרדכי הכהן זיע"א מצפת, מגורי האר"י הקדוש זיע"א.

¹² היינו:

ראשי התיבות של הפסוק, "והנה סלם מצב ארצה", עולים בגימטריא למניין 107,
וכמו כן, המילים "זה הגוף" - עם הכולל, עולים בגימטריא למניין זה.

¹³ היינו:

מילת "השמימה", ומילת "הנשמה", עולים בגימטריא למניין 400, כל אחד.

¹⁴ תהילים, קד' - ד'.

¹⁵ היינו:

המילים "נפש רוח ונשמה", עולים בגימטריא למניין 1045,

וכמו כן, המילים "תקשר דם" - עם הכולל, עולים בגימטריא למניין זה.

¹⁶ היינו:

מילת "תקשר", עולה בגימטריא למניין 1000.

והאות א', כשהיא נכתבת במילואה "אלף", הרי היא כמניין אלף.

תניחנה על 'דָם', היינו, 'אדם' ¹⁷,

זו היא שלימותו, להיות אדוקים וקשורים שלושה יחד ¹⁸,

זהו 'עלים וְלֶרְדִים בּוֹ' - עילויין וירידתן בו,

וכשהם יחד, הם מרכבה לשכינה".

ודבריו הקדושים, צריכים ביאור:

היאך מצליחים לזכות לזה?

וכמו כן, היאך דברים אלו, קשורים לחלום?

ה. רבותינו ז"ל ¹⁹, עשו הקִבְלָה בין חלומו של יעקב אע"ה ובין נתינת התורה

הקדושה על ידי משה רע"ה, וכדלהלן:

"וְהִנֵּה סֵלֶם ²⁰ - זֶה סִינֵי, אוֹתֵיית דָּדִין הוא אוֹתֵיית דָּדִין ²¹.

וְהִנֵּה מְלֶאכֶי אֱלֹהִים ²² - עַל שֵׁם 'רֶכֶב אֱלֹהִים רַבָּתִים, אֶלְפֵי שְׁנָאן' ²³,

¹⁷ היינו:

שכאשר תיקח את האות א', שבאה ממילת "תקשר" (וכמו שנתבאר בהערה הקודמת),

ותחברה למילת "דָם", אזי, תקבל את מילת "אדם".

¹⁸ היינו:

שכל החשבון הנ"ל, הגיע מהמילים "נפש רוח ונשמה", העולים בגימטריא למניין "תקשר דָם",

ומילת "תקשר", עולה בגימטריא למניין אלף, שהוא האות א',

ובחיבורה אל מילת "דָם", הרי מילת "אדם".

ואם כן, שלימותו של האדם, הוא, אך ורק, כאשר הוא מקשר ומייחד את נפש רוח ונשמה שלו, עד שהוא

יוצר מהם "אדם".

¹⁹ בראשית רבה, פרשה סח', יב'.

²⁰ בראשית, כח' - יב'.

²¹ וכפי שכתב "בעל הטורים זיע"א, והובא לעיל באות ב' - בסעיף קטן ד'.

²² בראשית, כח' - יב'.

²³ תהילים סח' - יח'.

וְלִמְדָנוּ לְנִבְיָאִים שְׁנִקְרְאוּ מִלְאָכִים, דְּכָתִיב ²⁴, 'וַיֹּאמֶר חֲגִי מִלְאָךְ ה', בְּמִלְאָכוֹת ה',
לְעַם'.

וְהִנֵּה מִלְאָכֵי אֱלֹהִים ²⁵, זֶה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

יְעֹלָמִים ²⁶ - 'וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים' ²⁷.

וְיִרְדִּים ²⁸ - זֶה מֹשֶׁה, 'וַיִּרְדַּם מֹשֶׁה' ²⁹.

וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עֲלָיו ³⁰ - 'וַיִּרְדַּם ה' עַל הַר סִינַי, אֶל רֹאשׁ הַהָר' ³¹ יי.

וביאר בזה רבינו זיע"א:

"עניין זה המאמר, הוא כמו שאמרו חז"ל ³², 'ראוי היה יעקב שתינתן תורה על
ידו, אלא, שלא היו שישים ריבוא',

וכן הוא אומר ³³, 'תורה צוה לנו משה, מורשה קהלת יעקב' - קהלת ישראל לא
נאמר, אלא יעקב'.

לזה, נראה לו המראה הזה, לומר לו, שהכל תלוי בו,

²⁴ חגי, א' - יג'.

²⁵ בראשית, כח' - יב'.

²⁶ בראשית, כח' - יב'.

²⁷ שמות, יט' - ג'.

²⁸ בראשית, כח' - יב'.

²⁹ שמות, יט' - יד'.

³⁰ בראשית, כח' - יג'.

³¹ שמות, יט' - כ'.

³² בראשית רבה, פרשה כד', ה'.

ועיין שם, שהביאו רבותינו ז"ל מימרא זו, על "אדם הראשון".

ברם, להמתבאר לעיל באות ג', בעניין "שופריה דיעקב, מעין שופריה דאדם הראשון", יתבאר הדבר
לנכון.

³³ דברים, לג' - ד'.

וכן הוא אומר ³⁴, 'כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ, לומר, שהבחירה היתה ביעקב, שתינתן תורה על ידו,

אלא, שסגולת התורה, יש בה שישים ריבוא אותיות ³⁵, וישראל הם שישים ריבוא.

ולזה מראים הכתיבה ³⁶, כדי שתשאב הנשמה חיות מן האות שכנגדה, שכל הנשמות של ישראל הם רמוזים באותיות התורה,

לפיכך, ספר תורה שחסר או יתר - אות אחת, פסול.

לזה אמר ³⁷, 'יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ' - עד שיהיו שישים ריבוא, ותשאב נשמתם מאותיותיה, כדי שיהיה להם חיים,

ולזה אמר גם כן 'וְהָיִיתָ לִי סִגְלָה' ³⁸ - שאותיות התורה הם שישים ריבוא, ונשמות של ישראל הם שישים ריבוא, והתורה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא, אם כן, הכל דבר אחד".

ודבריו הקדושים, צריכים ביאור:

מה באו רבותינו ז"ל, להשמיענו בזה?

ו. עוד כתב רבינו זיע"א:

שכאשר נוריד את האות ע', משמו של יעקב אע"ה,

אזי, ישארו האותיות י-ב-ק.

³⁴ תהילים, קלה' - ד'.

³⁵ כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א (בספרו הקדוש "מדבר קדמות", מערכת י', אות ח'), משמו של זקנו בעל "חט לאברהם" זיע"א:

שהוא כאשר סופרים את כל האותיות, במילויים ובמילויי מילויים.

³⁶ היינו:

הגבהה בהוצאת ספר התורה מן היכל.

³⁷ תהילים, קלה' - ד'.

³⁸ שמות, יט' - ה'.

והנה, האות ע', עולה בגימטריא כמניין מילת "סוד".

וממילא, מילת "יעקב", עולה בגימטריא כמניין סוד יב"ק, וכמניין בקי סוד.

והנה, שמות הקודש: אהי"ה - יהו"ה - אדנ"י, עולים בגימטריא למניין יב"ק,

וכמו כן, שמות הקודש: יהו"ה - אלהים, עולים בגימטריא למניין יב"ק.

ודבריו הקדושים, צריכים ביאור:

מה בא להשמיענו בזה?

ז. חטאו של אדם הראשון, נגרם כתוצאה מן ה"עין",

וכמאמר הכתוב ³⁹, "וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה, כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמַאֲכָל, וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הָגֶן, וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע",

וכמאמר הכתוב ⁴⁰, "וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, כִּי טוֹב הָעֵץ לְמַאֲכָל, וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם, וְנֶחְמָד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל, וַתִּקַּח מִפְּרִיָו וַתֹּאכַל, וַתֵּתֶן גַּם לְאִשָּׁה עִמָּהּ, ויאכל".

והנה, כאשר נענש אדם הראשון בעבור חטאו זה, הוא פרש מן האשה במשך קל' שנים ⁴¹, ופגם בעצמו ⁴².

וידוע מדברי רבותינו זיע"א ⁴³:

שמילת "עין", עולה בגימטריא כמניין 130,

שהוא כנגד אותם קל' שנים, שפגם אדם הראשון, בעבור "עץ הדעת".

והנה, כתב רבינו האר"י הקדוש זיע"א ⁴⁴:

³⁹ בראשית, ב' - ט'.

⁴⁰ בראשית, ג' - ו'.

⁴¹ עירובין, יח' ע"ב.

⁴² שם.

⁴³ "מגלה עמוקות" (בראשית, כז' - א').

"אדרת אליהו" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (במדבר, כב' - ה').

"בן יהוידע" לרבינו הרי"ח הטוב זיע"א (עירובין, יח' ע"ב).

"קין - הוא זוהמת הנחש, וְהָבֵל - הוא מסטרא דאדם.

פירוש הדברים הם כך -

כי על ידי חטאו של אדם הראשון, נתערב טוב ברע, ויצאו קין והבל, שניהם מורכבים מטוב ורע,

אלא, שקין רובו רע מזוהמת הנחש, והבל רובו טוב מצד אדם - ומיעוטו רע מצד הנחש.

אבל, חלק קין הטוב, הוא דבר גדול במאוד מאד,

לסיבה שהיה בכור, ולקח הבכורה של חלק הטוב ...

ואחר כך כשיצאו יעקב ועשו, היו בסוד הבל וקין,

וכשנולדו, נולד יעקב⁴⁵, 'וַיָּדֹא אַחֲזֵת בְּעֵקֶב עֵשָׂו', הוא אותו חלק הטוב של הבכורה, שלקח עשו, שהיה הטוב של קין שנתערב עם הרע".

והנה, בדמיון, וּבְהַקְבֵּלַת הדברים, שבין קין להבל, כתב הגה"ק בעל "שם משמואל" זיע"א⁴⁶ :

א. בסיבת הדבר שהכין יעקב אע"ה נזיד עדשים, וכמאמר הכתוב⁴⁷, "וַיִּזֶד יַעֲקֹב נֶזֶד, וַיָּבֵא עֵשָׂו מִן הַשֶּׂדֶה, וְהוּא עֵינִי",

ידוע ומפורסם הדבר, שבו ביום נסתלק אברהם אע"ה מן העולם, וכפי שכתב רש"י הקדוש⁴⁸ :

"ואותו היום מת אברהם, שלא יראה את עשיו בן בנו יוצא לתרבות רעה, ואין זה שיבה טובה שהבטיחו הקדוש ברוך הוא.

לפיכך, קיצר הקדוש ברוך הוא, ה' שנים משנותיו,

⁴⁴ בספרו הקדוש "שער הגלגולים", הקדמה לח'.

⁴⁵ בראשית, כה' - כו'.

⁴⁶ "פרשת יתרו", שנת תרעג'.

⁴⁷ בראשית, כה' - כט'.

⁴⁸ בראשית, כה' - ל', ד"ה "מן האדום האדום".

ש-יצחק חי קפ' שנה, וזה קעה'.

ובישל יעקב עדשים, להברות את האבל.

ולמה עדשים?

שדומות לגלגל, שהאבילות גלגל חוזר בעולם".

והנה, באותה העת, עבר אותו רשע ה' עבירות, וכמבואר בגמרא⁴⁹ :

"אמר רבי יוחנן, חמש עבירות, עבר אותו רשע באותו היום -

בא על נערה המאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיית המתים,
ושט את הבכורה⁵⁰."

וכן הוא, במדרש רבה⁵¹ :

"אמר לו, מה טיבו של נזיד זה?

אמר לו, שמת אותו זקן.

אמר, באותו זקן פגע מדת הדין?

אמר לו, הן.

אמר, אם כן, לא מתן שכר ולא תחיית המתים.

ורוח הקדוש צונחת⁵² -

'אל תבכו למת ואל תגדו לו', זה אברהם,

'בכו בכו להלד',⁵³ זה עשו."

ב. והנהגה זו, למד עשיו מקין,

⁴⁹ בבא בתרא, טז' ע"ב.

⁵⁰ לשון ביזוי, שביזה את הבכורה.

⁵¹ בראשית, פרשה סג', יא'.

⁵² ירמיה, כב' - י'.

⁵³ ירמיה, כב' - יד'.

שכן, כאשר שעה הקדוש ברוך הוא להבל ולמנחתו, ואילו לקין ולמנחתו לא שעה, מיד ⁵⁴, "וַיְהִי בְהִיּוֹתָם בְּשָׂדֵה, וַיִּקַּם קַיִן אֶל הֶבֶל אָחִיו וַיַּהַרְגֵהוּ".

ומצינו בזה, בתרגום ירושלמי, ובתרגום התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל:

"עָנִי קַיִן וְאָמַר לְהֶבֶל אָחִי -

לֵית דִּין וְלֵית דִּיין, וְלֵית עֲלָם אוֹחְרוֹן, וְלֵא לְמַתָּן אָגֵר טַב לְצַדִּיקָא, וְלֵא לְאִתְפָּרַע מִן רְשִׁיעֵיא, וְלֵא בְרַחְמִין אִיתְבְּרִי עֲלֵמָא, וְלֵא בְרַחְמִין הוּא מַדְבֵּר,

מִן בְּגִלְל מַה אִיתְקַבֵּל קוֹרְבָנָךְ מִינָךְ בְּרַעו, וּמִנִּי לֵא אִתְקַבֵּל בְּרַעוּא" ⁵⁵. עד כאן דבריו הקדושים של בעל "שם משמואל" זיע"א.

והנה, על מאמר הכתוב ⁵⁶, "וַיִּרְא כִּי לֹא יָכַל לוֹ, וַיִּנְעַ בְּכַף יָרְכוֹ, וַתִּקַּע כַּף יָרְדָּה יַעֲקֹב בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ", דרשו רבותינו ז"ל במסכת חולין ⁵⁷:

"רבי יהושע בן לוי אמר, אמר קרא, 'בְּהֶאֱבָקוֹ עִמּוֹ',

כַּאֲדָם שְׁחוּבָק אֶת חֲבִירוֹ, וַיְדוּ מִגַּעַת לַכַּף יְמִינוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ ⁵⁸.

⁵⁴ בראשית, ד' - ח'.

⁵⁵ והיינו:

שבשעה שראה קין שהקדוש ברוך הוא לא שעה למנחתו,

כפר בעיקר, ואמר -

אין דין ואין דיין, ואין עולם הבא, ואין מתן שכר לצדיקים, ואין הקדוש ברוך הוא נפרע מן הרשעים, ולא ברחמים נברא העולם, ולא ברחמים הוא נוהג.

וכל כך למה?

"מפני שקיבל הקדוש ברוך הוא את קורבנו, ואילו את שלי לא".

⁵⁶ בראשית, לב' - כו'.

⁵⁷ צא' ע"א.

⁵⁸ היינו:

כאדם שחובק את חברו מלפניו, וידו הימנית מקיפה אותו מאחוריו, ומגעת עד לכף ימינו של חברו,

כך המלאך נגע בכף ירך יעקב הימנית.

רבי שמואל בר נחמני אמר, **כעובד כוכבים נדמה לו** ⁵⁹,
דאמר מר, **ישראל שנטפל לו עובד כוכבים בדרך, טופלו לימינו** ⁶⁰.
רב שמואל בר אחא ... אמר, **כתלמיד חכם נדמה לו**,
דאמר מר, **המהלך לימין רבו, הרי זה בור** ⁶¹.
ורבנן ⁶² ?
מאחוריה אתא, ונשייה בתרוייהו ⁶³ ".
ויעויין מה שכתב בזה רבינו הרי"ח הטוב זיע"א ⁶⁴ :

ואיסור אכילת גיד הנשה, שהוא מחמת אותה הנגיעה של המלאך, נאמרה, בירך ימין דווקא.

⁵⁹ היינו:

שהמלאך שנאבק עם יעקב אע"ה, נדמה לו כעובד כוכבים, ויעקב אע"ה חשב שהוא גוי.

⁶⁰ היינו:

שאם ירצה הגוי לפגוע בו, ישלח ישראל את ידו הימנית הסמוכה, ויאחז בו.
ואם כן, המלאך, נגע בירך יעקב אע"ה - הסמוכה לו, שהיא הירך הימנית.

⁶¹ היינו:

שאדם המהלך לימין רבו, אין בו חכמת דרך ארץ,

שכן, כבוד הוא לרב, שיהיה הוא בצד ימין.

ויעקב אע"ה, חלק כבוד למלאך, כאילו הוא רבו, והלך לשמאלו,

והמלאך שהיה לימינו, נגע בירך הימנית של יעקב אע"ה.

⁶² היינו:

מה טעמם של רבנן, שאסרו את אכילת גיד הנשה של ב' הרגליים?

והלא, נתבאר לנו, שהמלאך, פגם דווקא בירך הימנית?

⁶³ היינו:

שהמלאך, בא ליעקב אע"ה מאחוריו,

והמלאך, הכה אותו בשתי ירכיו.

⁶⁴ בספרו הקדוש "בן יהוידע".

” יכתלמיד חכם נדמה לוי⁶⁵ -

פירוש, נדמה לו אחד מתלמידי חכמים שהיה לומד עמהם תורה, במדרש שם ועבר.

והטעם, נראה לי בסייעתא דשמיא בזה -

כי מן השמים נעשה זה הדמיון לשר של עשו, לרמוז, שיעקב זוכה בעולם הזה, מחמת שהוא תלמיד חכם שהעולם מתקיים על ידו,

והוא ליה כדין 'מציל מזוטו של ים', שזוכה בה משורת הדין,

אף על פי שחלקו העולמות מן הבטן, ויעקב לקח עולם הבא, ועשו עולם הזה.

’ורבנן אמרי, מאחוריה אתאי⁶⁶ -

נראה, דהלך כפי דרכו ומהלכו למעלה, שהקליפה עומדת אחורי הקדושה.

גם נראה לי בסייעתא דשמיא לרמוז בזה -

כי אחורי אותיות 'יעקב', הם 'טסצא', כמניין 'קין'⁶⁷,

וידוע מה שכתב רבינו האר"י ז"ל ב'שער הגלגולים'⁶⁸ -

⁶⁵ דברי רב שמואל בר אחא.

⁶⁶ דברי רבנן.

⁶⁷ היינו:

האות הקודמת לאות י' של יעקב, היא האות ט',

והאות הקודמת לאות ע' של יעקב, היא האות ס',

והאות הקודמת לאות ק' של יעקב, היא האות צ',

והאות הקודמת לאות ב' של יעקב, היא האות א'.

וממילא:

האותיות הקודמות לשם "יעקב", הם "טסצא".

וגימטריא של מילת "טסצא", עולה במניין 160,

וכמו כן, הגימטריא של מילת "קין", עולה במניין 160.

כי יעקב אבינו ע"ה, היה הבל,

ועשיו, קין.

ולכך, רצה להורגו כאשר הרגו בראשנה בגלגול ראשון,

ולזה אמר על שר עשו, 'מאחורי דיעקב אתא עליו להרגו', רצונו לומר - מצד קין".

והנה, על מאמר הכתוב בפרשת "שלח"⁶⁹, "וְלֹא תִתְּוֹרוּ אַחֲרַי לְבַבְכֶם וְאַחֲרַי

עֵינֵיכֶם", דרשו רבותינו ז"ל⁷⁰ :

" וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם' - זה הרהור עבירה",

ובביאור העניין, כתב רבינו הרי"ח הטוב זיע"א⁷¹ :

"נראה לי, 'אַחֲרַי' לשון אַחֲרִים,

רצונו לומר, אחורי 'עין' יש אותיות 'סטס'⁷², לשון סטימה,

שהוא הרהור הבא מן השטן, כי שטן וסטס חד הוא",

והיינו :

שכל פעולת הרהורי העין, באים לאדם באמצעות השטן,

היושב מאחוריו בבחינת "אחוריים", ומנסה להביאו לידי "סטימה" ברוחניות,

בכדי להכניעו מכוח יעקב - הַבֵּל, שהוא בחינת הקדושה של אדם הראשון,

ולהביאו אל כוח עשיו - קין, שהוא בחינת הטומאה של אדם הראשון.

⁶⁸ וכפי שהובא לעיל בתחילת אות זו.

⁶⁹ במדבר, טו' - לט'.

⁷⁰ ברכות, יב' ע"ב.

⁷¹ בספרו הקדוש "בן יהוידע", שם.

⁷² היינו:

האות הקודמת לאות ע' של עין, היא האות ס'.

והאות הקודמת לאות י' של עין, היא האות ט'.

והאות הקודמת לאות נ' של עין, היא האות מ'.

ח. על מאמר הכתוב ⁷³, "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", כתב הגה"ק רבינו חיים סינאוני זיע"א ⁷⁴ :

שנוטריקון המילה "בְּרֵאשִׁית", היא, אותיות "שָׁב-יִרְאֵת", והנה, המילה "יִרְאֵת", עולה בגימטריא 611, וכמו כן, המילה "תּוֹרָה", עולה בגימטריא 611. ללמדך, שהרוצה לשוב בתשובה שלימה על חטאיו, ולהיות ירא שמיים, צריך לעסוק בתורה הקדושה, אשר היא מכפרת על כל עוונותיו. ובטעם הדבר, שגדול כוח התורה משאר המצוות, להכניע את היצר הרע, כתב גאון עוזינו - הרב חיד"א זיע"א ⁷⁵ :

"דע, כי בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, נהנו כל אבריו, חוץ מן הקנה, לפי שלא דיבר בעת האוכל. אבל, חוה אמנו, דברה בעת אכילתה ⁷⁶, ופגמה אפילו הקנה שלה. ואפשר, אני אומר - כי למה הנשים אינם בכלל לימוד התורה, כיוון שהקנה שלהם חס ושלום פגום, כידוע מדבריו ז"ל.

⁷³ בראשית, א' - א'.

⁷⁴ בספרו הקדוש "עטרת תפארת" (בראשית, א' - א').

⁷⁵ בספרו הקדוש "דברים אחדים", דרוש יג',

וכמו כן, בספרו הקדוש "דבש לפי", מערכת ש', אות ו'.

⁷⁶ שאמרה לאדם הראשון לאכול,

וכמאמר הכתוב (בראשית, ג' - יז):

"וְלָאָדָם אָמַר, כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ, וְתָאָכַל מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ, לֵאמֹר, לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ, אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבְרֶיךָ, בְּעִצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה, כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ."

אבל האנשים, אשר לפני הש"ס הם נגשים, נאה ויאה להו לימוד התורה, כי הקנה שלהם אינו פגום."

וביאר בזה מהר"י קורין זיע"א ⁷⁷, רבו של הגה"ק רבי חיים סינאוני זיע"א: דהנה, אמרו רבותינו ז"ל ⁷⁸, "אם פגע בך מנוול זה, משכהו לבית המדרש", והנה, "מנוול", עולה בגימטריא 132,

והיצר הרע, אשר הוא סמא"ל, עולה בגימטריא 132 - עם הכולל.

ללמדך, שהיות והאדם שייך בדברי התורה הקדושה, מחמת שלא פגם את הקנה שלו,

ממילא, כאשר יפגע בו ה"מנוול" שהוא היצר הרע, התיקון היחיד שיש לעשות עמו, הוא, למושכו לבית המדרש -

על ידי עסק התורה הקדושה, בקדושתה ובטהרתה.

ט. ובעומק העניין, כתב הגה"ק בעל "אגלי טל" זיע"א ⁷⁹, משמו של אביו הגה"ק בעל "אגודת אזוב" זיע"א:

שעל חטאים של שז"ל ו-פגם הברית, אין מועילה תשובה רגילה.

שכן, תשובה על חטאים רגילים, נעשית על ידי ליבו של האדם,

וכמאמר הכתוב ⁸⁰, "הַשְּׂמֵן לֵב הָעַם הַזֶּה, וְאַזְנֵי הַכֶּבֶד, וְעֵינָיו הַשֶּׁעַ, פֶּן יִרְאֶה בְּעֵינָיו, וּבְאַזְנוֹ יִשְׁמַע, וּלְבָבוֹ יִבִּין, וְשֵׁב וּרְפָא לוֹ".

ומה שאין כן, בעניין חטאים של שז"ל ו-פגם הברית,

הבאים מן קלקול המוח, ואינם תלויים בקלקול הלב.

⁷⁷ בספרו הקדוש "מחמדי שמים", ח"ב, עמודים שכו'-שכז'.

⁷⁸ קידושין, ל"ע"ב.

⁷⁹ בהקדמתו לספרו.

⁸⁰ ישעיה, ו' - י'.

ולפיכך, התיקון לחטאים אלו, נעשה, אך ורק על ידי יגיעת המוח - של לימוד התורה הקדושה, ובכך מתקיימת מטהרתו.

ועל פי דבריו הקדושים, יובנו כמין חומר, דבריו הקדושים של אדונינו הרמב"ם זיע"א⁸¹ :

"גְּדוּלָה מְכֹל זֹאת אָמְרוּ, יִפְנֶה עֲצָמוֹ וּמַחְשָׁבָתוֹ לְדַבְּרֵי תוֹרָה, וַיִּרְחִיב דַּעְתּוֹ בַּחֲכָמָה, שְׂאִין מַחְשַׁבַת עֲרִיּוֹת מִתְגַּבְּרֶת, אֶלֵּא, בְּלֵב פְּנוּי מִן הַחֲכָמָה".

והנה, על מאמר הכתוב בפרשתן⁸², "וְהָיָה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו, וַיֹּאמֶר, אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק, הָאֲרָץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ - לָךְ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעְךָ", דרשו רבותינו ז"ל⁸³, את הפסוק⁸⁴, "אֱלֹהִים אֵלֵי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָ, צְמֵאָה לָךְ נַפְשִׁי, כְּמָה לָךְ בְּשָׂרִי, בְּאֲרָץ צִיָּה וְעֵנָף, בְּלֵי מַיִם", ובטעם הדבר, נראה לבאר :

שעל ידי שקיעותו של יעקב אע"ה, בדברי התורה הקדושה, ובפרט לאחר שנטמן יד' שנים, בבית מדרשם של "שם ועבר"⁸⁵, אזי, כל כמיהתו והשתוקקותו, היו בעבור הבורא ית"ש.

י. יעקב אע"ה, לא ראה קרי מימיו,

והטיפה הראשונה שיצאה ממנו, היתה בגיל פד' שנים, בעת עיבורו של ראובן⁸⁶.

וכל זאת, מחמת שהיה טרוד ועסוק, בדברי התורה הקדושה.

ומשכך, רצו המלאכים, לטמאותו ולחממו, בכדי שיפגום בבריתו⁸⁷.

⁸¹ פכ"ב מהלכות איסורי ביאה הכ"א.

⁸² בראשית, כח' - יג'.

⁸³ בראשית רבה, פרשה סט', א'.

⁸⁴ תהילים, סג' - ב'.

⁸⁵ בראשית רבה, פרשה סח', יא'.

⁸⁶ בראשית רבה, פרשה צח', ג'.

ומעתה, יובנו ד' הקושיות, אשר הובאו לעיל באות ב':
שכן, באותה הנבואה, שקיבל יעקב אע"ה בחלומו, נאמר לו -
שבכדי לקיים את תיקונו של אדם הראשון, ובכדי לזכות להשלים את התיקון עד
מקום כסא הכבוד, ובכדי לזכות לקבלת התורה במעמד הר סיני, ובכדי שלא
יעבדו בניו לעבודת אלילים,
עליו להמשיך ולהשריש לבניו אחריו, את עניין "עמל התורה".
וכמו כן, נשכיל ונבין, את הקושיא אשר הובאה לעיל באות ד':
שכן, בהיות אדם מתייגע על התורה ועל העבודה,
אזי, הוא משלים את תיקונו בעולמו, ומקשר עצמו בכל כוחו ל-נר"ן שלו, כרצון
הבורא ית"ש.
ועניין התיקון, יבאר, את מה שנתקשינו לעיל באות ו':
דהנה, מילת "סוד" בגימטריא, עולה למניין האות ע',
ומילת ע' במילואה - עין, עולה למניין 130 המְכֻוּנִים כנגד אדם הראשון.
ותיקון לחטא אדם הראשון, נעשה, באמצעות מילת "סלם", ומילת "סיני",
אשר כל אחד מהם, עולה למניין 130.
ללמדך -
שאדם אשר הוא עסוק בדברי התורה הקדושה, אשר ניתנו ב-"הר סיני",
הרי הוא עולה מעלה מעלה ב-"סולם", ומתקן את חטא אדם הראשון, ומקשר
את עצמו ל-נר"ן שלו, כרצון הבורא ית"ש.
ועל פי זה, נשכיל ונבין, את דברי רבותינו ז"ל, בעניין ההקפלה שבין יעקב אע"ה
ובין משה רע"ה, וכפי שהובא לעיל באות ה':
שכן, בהיות משה רע"ה כלול באבות הקדושים, ובפרט ביעקב אע"ה,

⁸⁷ כן כתב בספר "בן לאשרי ברכה משולשת" (עמוד תע'), בביאור דברי המדרש (בראשית רבה, פרשה סט'),
(ג), על פי ביאור הספרים הקדושים.

ממילא, מה שהיה בחלומו של יעקב אע"ה, קשור בקשר בל ינותק, ממעמד הר סיני, שהיה באמצעות משה רע"ה.

והנה, דרשו רבותינו ז"ל⁸⁸, "נכנס יין, יצא סוד", וביארו שם, שמילת "יין" ומילת "סוד", עולים למניין ע'.

והנה, "יין", משול לדברי התורה הקדושה, וכמאמרם ז"ל⁸⁹, "יינה של תורה". ובטעם הדבר, נבאר כדלהלן.

דהנה, על מאמר הכתוב⁹⁰, "הִבְיָאֲנִי אֶל בַּיִת הַיֵּינִי, וְדַגְלוּ עָלַי אֶהְבֶּה", דרשו רבותינו ז"ל⁹¹:

"מהו 'הִבְיָאֲנִי אֶל בַּיִת הַיֵּינִי'?

אֲמָרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הִבְיָאֲנִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִרְתֵּף גְּדוֹל שֶׁל יֵינִי,

זֶה סִינִי!

וְנִתֵּן לִי שֵׁם דְּגָלֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּבְאֶהְבֶּה גְּדוֹלָה קַבְּלָתִי אוֹתָם".

וביאר בזה, הגה"ק רבי שמואל רוזובסקי זיע"א⁹²:

"משום שהביאני הקדוש ברוך הוא למרתף הגדול של יין, שזו עניין הגדרתו של סיני,

על כן, קבלתי עלי תורה ומצוות, ומעשים טובים, באהבה גדולה ...

אך כיצד נפתח הלב, שתיכנס בו אהבה גדולה, לקבל עול תורה ומעשים טובים?

⁸⁸ עירובין, סה' ע"א.

סנהדרין, לח' ע"א.

⁸⁹ עבודה זרה, לה' ע"א.

⁹⁰ שיר השירים, ב' - ד'.

⁹¹ שיר השירים רבה, פרשה ב', יב'.

⁹² הובא בספר הזיכרון "זכרון שמואל", עמודים תקנ"ה-ה'.

על זה אמר הכתוב - 'הִבִּיאֲנִי אֶל בַּיִת הַיָּיִן, וְדַגְלֹו עָלַי אֶהְבֶּהָ'. ופירשו ז"ל, 'אֶל בַּיִת הַיָּיִן' - למרתף גדול של יין,

היינו, שדרגת מתן תורה בסיני, הוא, בדוגמת יין המשכר, שכל אחד מישראל, נעשה בבחינת שיכור לתורה.

וביאור הביטוי, 'מרתף גדול של יין', שמעתי ממרן המשגיח⁹³ -

כשמונח בבית על השולחן, בקבוק של יין, לא ישתכר ממנו, רק השותה אותו בלבד,

אבל במפעל תעשייה של יין, גם הנמצא שם, אף שאינו שותה ומשתכר, עצם הריח החרוף של היין לבדו גורם לו לשכרות ...

וההשפעה החזקה של ריח התורה, בבחינת 'מרתף גדול של יין', פתחה את לבבות ישראל.

וזהו, 'וְדַגְלֹו עָלַי אֶהְבֶּהָ' - 'וְנָתַן לִי שֵׁם דָּגְלֵי תוֹרָה וּמְצֹוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּבְאַהֲבָה גְדוֹלָה קִבְּלָתִי אוֹתָם',

כי נפתח הלב לרווחה, ונתמלאו כל חדריו, ברגשי אהבה רבה וגדולה לתורה ומצוות.

וכפי המבואר, עניין זה, אינו שייך בדווקא למתן תורה בסיני,

אלא, שזו היא מציאות התורה - 'מרתף גדול של יין', שכל המריח ריח תורה, צריך להיות מעין שיכור לתורה, בצימאון עז, ובאהבה רבה ...

עד שאנו רואים בחוש, כאלה שהם רחוקים מתורה, וכשמריחים ריח כל שהוא של תורה - הרי הם נמשכים בצימאון גדול".

וממילא, אפשר לבאר בזה:

"נכנס יין" - כאשר מכניס האדם לעצמו את יינה של תורה,

אזי, "יצא סוד" - והיינו, שהוא זוכה לתקן בעצמו את עניין ע', שהוא חטאו של אדם הראשון.

⁹³ הגה"ק רבי יחזקאל הלוי לוינשטיין זיע"א.

והוא הוא, החלום שחלם יעקב אע"ה, בראייתו ⁹⁴, "מלאכי אלהים עלים ויָרְדִים
בו", וכפי שכתב הגה"ק מרנא רבי ישראל זיע"א מסלנט:

"בכוחה של הציפור, לעלות מעלה - מעלה,

בתנאי, שתניע את כנפיה ללא הרף.

ברגע שתפסיק להניע את כנפיה, הרי היא צונחת ונופלת.

אם אין האדם עולה מעלה - מעלה, על כורחו, הוא יורד מטה - מטה".

יתן ה' יתברך, ונזכה להיות עמלים בדברי התורה הקדושה, ובכך, נזכה להיות
בעלייה מתמדת, אשר מביאה את האדם לזכייה בכל המתבאר. אמן.

⁹⁴ בראשית, כח' - יב'.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- הגה"ק רבי שלמה אסולין בן שמחה (שתח"י) זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה

לעילוי נשמתם הטהורה

של כל הקדושים והקדושות אשר נרצחו על קידוש ה'

במלחמת שמחת תורה תשפ"ד